

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Libros III. IV. Et V. De Avxiliis Gratiae In Generali, De Avxilio
Svfficiente, Et De Avxilio efficaci Gratiae Dei

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1652

V. Vtrùm motus gratiae excitantis sint indeliberati, ita vt ex necessitate
non libertate fiant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94118](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94118)

ruralis esse posse ab ipsa facultate per potentiam obediētialem influente. Item dictum est quomodo hæc gratia pendeat à solo Deo, ut excludit, vel meretur, vel naturalem influxum potentia, non verò ut excludit omnem efficientiam per potentiam obediētialem. Ac tandem manifestum ex dictis est, etiam de his actibus verissimè dici, non esse nos sufficientes ad illos habendos à nobis, quasi ex nobis, quia tota efficientia imò & efficacia illorum est ab Spiritu sancto, ut declaratum est.

CAPVT V.

Utrum motus gratia excitantis sint indeliberati, ita ut ex necessitate, non libertate fiant.

Ratio dubitandi esse potest, quia gratia excitans est necessaria ad salutem, & ad bene operandum: motus autem indeliberati, præsertim voluntatis, nihil conferunt ad salutem, quia nec moraliter boni, neque meritorij esse possunt, ergo non potest gratia excitans in his motibus consistere. Deinde quoties Sancti postulant à Deo dona gratia, non postulant ab ipso motus indeliberatos, sed morales ac perfectè humanos; ergo signum est indeliberatos motus non pertinere ad dona gratia, præsertim quæ sunt ad salutem necessaria: nam omnia hujusmodi dona frequenter postulantur à Sanctis, ut passim in Scriptura constat, & refert latè Augustinus in lib. de Grat. Christi, & de nat. & grat. & de Grat. & lib. arbitr. & alijs, inde ostendens gratia necessitatem. Vnde è contrario, ex eo quòd tales motus non postulantur à Deo, rectè inferimus non pertinere ad dona gratia. Denique inductione id ostenditur. nam actus fidei liber est, & gratia excitans ad ipsum spes etiam est actus liber, & tamen excitat ad charitatem; similiter timor voluntatis, est actus liber, & excitat ad poenitentiam, & sic de alijs; ergo non oportet, ut gratia excitans sit actus indeliberatus.

Nihilominus dicendum est proprios actus purè excitantis gratia liberos non posse esse, sed necessitate quadam sine operantis deliberatione fieri, & in hoc sensu rectè indeliberatos dici. Assertio est communiter recepta à Theologis in c. 2. allegatis: nam Vega tam necessarios putat hos motus gratia excitantis, ut homo passivè in eis recipiendis tantum se habet. Alij verò licet dicant efficienter à nobis elici, dicunt tamen fieri sine cooperatione libera; & in fine ejusdem capituli explicauimus de his actibus sententiam Concilij Arausic. & August. multa esse in homine bona quæ non facit homo, utique liberè cooperando, propter quòd dicuntur hi actus à solo Deo fieri, ut loquitur Augustinus lib. 2. contra duas epistolas Pelagian. cap. 9. dicens, in vno istorum (id est, in actu deliberato) cooperatur Deus homini facienti; alterum verò (id est, actum gratia excitantis) solus facit; ergo talis actus non est liber, quia sine cooperatione hominis libera, non sit actus liber. Dices, est non fit talis actus in se, & proximè formaliter liber, nihilominus potest esse aliquo modo liber, quatenus pendet ex aliqua dispositione libera, sine qua nõ daretur. Respondetur nos nunc loqui prior modo, & cum proprietate de actu libero: deinde addimus licet fortasse aliqua gratia excitans sit ex prior dispositione libera hominis, nihilominus totam gratiam excitantem hoc modo liberam esse non posse, quia prima dispositio libera priorem excitantem gratiam necessariò supponit, ut inferri ostendimus.

Vnde argumentor secundò: nam vocatio est gratia excitans, ut supra visum est, sed vocatio non est homini libera, quia non est in potestate ejus, & ideo non potest ipsi attribui; ergo etiam gratia excitans non est libera. Minor. est Augustini lib. 83. questionum in 68. dicentis. Si quis sibi tribuat, quod veniat vocatus, non tamen potest sibi tribuere, quòd vocatus sit, quia nimirum venire est liberum homini, non autem vocari: & ideo Paulus primum prædestinationis effectum posuit in vocatione, dicens ad Roman. 8. Quos prædestinavit, hos & vocavit: & in cap. 9. ut declararet opus gratia, dixit: non ex operibus, sed ex vocante, quia ex vocatione, quæ à solo Deo est, gratia opus incipit, ut latè ponderat Augustinus dicta qu. 2. ad Simplician. dicens, nisi vocando præcedat misericordia Dei, neque credere quisquam potest, ut ex hoc incipiat iustificari. Et infra dicit, quia non præcedit voluntas bona vocationem, sed vocatio bonam voluntatem, propterea vocanti Deo rectè tribuitur, quòd bene volumus, nobis verò tribui non potest quòd vocamur. Non est ergo nobis libera vocatio: unde multo minus est in potestate hominis, quòd hoc, vel illo modo vocetur, sed in hoc maxime gratia Dei commendatur, ut dixit idem Augustinus lib. de Spiritu & liter. cap. 34. ubi docet piam voluntatem diuino muneri tribui, quia visorum suasionibus agit Deus, ut velimus, & ut credamus, siue extrinsecus per evangelicas exhortationes, siue intrinsecus ubi nemo habet in potestate, quid ei veniat in mentem. Antecedit ergo hæc gratia potestatem hominis, & à fortiori etiam vsum libertatis præcedit; non ergo consistit in actu libero, sed necessario.

Ratio denique ex eisdem locis Augustini sumitur, quia hæc gratia hominem quasi dormientem vel non attendentem ad vigilandum, vel attendentem excitat; ergo ex modo suo habet, ut à foris veniat, & non ab ipso homine; ergo ex propria ratione habet, ut non sit libera, & ideo satis indicatur hæc proprietas hujus gratia illis verbis, Ego solum ad osium, & pulso, Apocal. 3. & in ipso nomine vocationis includitur. nam vocatio non est à vocato, sed à vocante. Vnde est illud Proverbi. 1. Vocari, & renuissis. Deinde excitatio hæc ab intellectu incipit, quia non potest voluntas dum excitat nili per intellectum excitari: intellectus autem excitari potest medio objecto ab extrinseco agente proposito. Primus ergo actus excitantis gratia in intellectu est; ille ergo actus non potest esse liber, cum antecedit motionem voluntatis, quæ sola est formaliter libera. Et hoc modo reducit sæpe Augustinus hanc primam excitantem gratiam ad sanctam, & piam cogitationem, ut libro 2. contra duas epistolas Pelagian. cap. 8. & de prædestinatione Sanctorum cap. 2. sic interpretans illud Pauli, Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis. Et eodem modo dixit Bernardus lib. de Grat. & lib. arbitr. Deum inchoare gratiam in nobis dum seminat cogitatum. Est autem quasi naturalis modus operandi voluntatis nostræ, ut præuenta cogitatione aliqua, per quam sibi objectum fugiendum vel prosequendum proponitur, statim in actum indeliberatum prodeat, priusquam intellectus plenè aduertat ut deliberare possit; ut ergo Deus in his motibus gratia sese accomodat naturæ, & ut utramque potentiam iuuet, per illam cogitationem intellectus statim mouet, & excitat voluntatem ad aliquem effectum amoris, vel timoris, prosecutionis, aut fugæ, qui proinde indeliberatus est, & per modum motus, quem primò primum appellant.

Dices hinc soliti includi vnum actum intellectus, & alterum voluntatis, esse non liberum in ordine gratia excitantis. Respondetur in primis hos

3.
Probat
secundò.

Augu.

Rom. 8. 29.
Rom. 9. 12.

4.
Probat
tertiò ratio
ne ex Augu-
stino de-
sumpta.
Gratia ho-
minem qua-
si dormien-
tem vel non
attendentem
excitat.

Augu.

5.
Effugit
Occidit.

Addendum
primò.

Addendum
secundò.

Alenf.

Ad rationem
dubitandi
sup. a. i.

Ad secundam.

Psal. 84. 5.
Thren. 5. 2.
Psal. 79. 4. 8.
15. 20.
Psal. 118
59. 79.

Ad tertiam.

hos primos actus non semel tantum in vita esse necessarios, sed singulis temporibus, diebus, seu horis, in quibus mens incipit ad nouum supernaturalem actum moueri postquam prior excitatio, & cogitatio omnino cessauit, ita ut neque ipsa, neque virtus eius manserit. & hac ratione sapientissime hac prima gratia excitante indigemus. Deinde addimus etiam si mens iam inciperit operari, uel etiam deliberare, aut consentire, Deum saepe immittere nouas illustrationes, & inspirationes, uel ut intellectus melius, & clarius rem apprehendat, uel ut maiori firmitate iudicet, uel plura intelligat, & penetret, uel ut uoluntas magis afficiatur maiori cum suauitate, & delectatione operando, & isti omnes motus praeueniunt usum libertatis, ut per se patet. Addendum uero est post primam cogitationem, & motionem posse etiam subsequi aliquam liberam applicationem mentis ad maiorem considerationem rei per illam primam cogitationem propositae. Quia ordinario, & humano modo procedendo inter illam primam cogitationem, & consensum, uel dissensum planè deliberatum intercedit aliquod tempus in quo uoluntas iam excitata per primam cogitationem, & diuina gratia adiuta potest uel applicare intellectum, ut ex illa pia cogitatione magis inquirat, & discurrat, uel auertere alias cogitationes, quae illam primam possunt impedire. Hoc enim & est consentaneum connaturali modo procedendi hominis in suo discursu, & progressu mentis, & non repugnat gratiae, ideo est ualde consentaneum suauitatis eius motioni, ideoque nullam cooperationem liberam impedit quam uoluntas per gratiam reparat possit adhibere. Quod ex antiquis notauit Alenf. 3. p. q. 30. alias 61. memb. 3. art. 4. §. Ad aliud, & ex modernis Molina in Concord. disput. 34. & ideo in assertionem limitatè loquutus sum de actibus purae gratiae excitantis, quia illi soli sunt simpliciter necessarii: cum illis autem misceri possunt considerationes, uel uolitiones, aut affectiones liberae, quae iam non sunt ex sola gratia excitante, sed etiam ex adiuuante, ut infra dicemus.

Ad primam ergo rationem dubitandi in principio positam respondetur, hos actus gratiae excitantis praecise spectatos non conferre quidem ad salutem tanquam per se meritorios vitae aeternae, neque tanquam dispositiones proprias, quibus homo iste moraliter se ad iustitiam disponit; nihilominus tamen conferre multum, ut per eos Deus inchoet in nobis opus gratiae preparando uoluntatem, & initium bonae uoluntatis illi conferendo, quod sine usu libertatis optime fit.

Ad secundam negamus Sanctos postulare à Deo hanc gratiam excitantem, contrarium enim constat experimento omnium, qui sapienter, & secundum fidem orare didicerunt. Et in Scriptura eiusmodi petitiones saepe leguntur, huiusmodi enim sunt illae orationes, *Conuertere nos Deus salutaris noster*, Psal. 84. *Conuertere nos Domine, & conuertemur*, Thren. 5. & saepius in Psal. 79. *Deus conuertere nos*. Et in Psal. 118. omnes illae petitiones, *Reucla oculos meos, da mihi intellectum*, inclina cor meum in testimonia tua, sunt de hac gratia excitante, & ad eandem pertinet illud, *Viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum*. Et eandem postulat saepe Ecclesia in orationibus publicis, ut supra ueluti ex collectis Dominicae 24. post Pentecostem, & Dominicae 2. Aduentus.

Ad tertiam respondetur gratiam excitantem simpliciter, & per antonomasiam dictam esse illam, quae fit in nobis sine nobis uel diximus, & ideo non omnis excitans alium, etiam si supernaturalis sit, ex gratia factus dicitur gratia excitans, si sit actus deliberatus, & humano ac morali mo-

do factus. Tum, quia talis actus est effectus gratiae adiuuantis, & cooperantis; tum etiam, quia huiusmodi actus non computantur propriè inter auxilia gratiae, sed potius sunt fructus auxiliorum gratiae: tum denique, quia haec actus non dantur per se primò, ut excitent ad alios, sed per se, ac propter se donantur; consequenter uero habent vim excitandi: gratia autem excitans propriè datur ad illa, quae per se primò datur ad hoc munus, & per modum auxilij ad alium similem deliberatum, esse gratiam excitantem respectu alterius actus subsequentis, & ideo, ut sic, non tribui homini, sed soli Deo, quia homo non excitat seipsum, sed quod spectat ad appellationem gratiae excitantis, non est contendendum de nomine, nam in bono sensu potest admitti, cum reuera prior actus gratiae deliberatè factus possit ad subsequenter excitare, dummodo non negetur differentia talis actus à propria, & pura gratia excitante, quam explicuimus. Et tamen modò quòd vnus ex his actibus excitat ad alium, non uideo, cur non possit hoc tribui tali actui, ut ab homine sit cum auxilio Dei, quia illa excitatio non est necessaria, & quasi ab extrinseco; sicut est altera, quae fit per proprios motus gratiae excitantis, sed est libera; ergo est non tantum à Deo, sed etiam ab homine, unde propriè etiam dicitur homo excitare seipsum, uel per se in naturalibus actionibus, uel per auxilium Dei in supernaturalibus; sicut enim vnus corpus ab alio mouetur, potest mouere aliud ita homo excitatus à Deo potest ulterius excitare seipsum, & ad hoc utimur consideratione, & meditatione rerum aeternarum, ut nos ipsos cum diuina gratia ad bene operandum excitemus. Non tamen erit idem si Deo potest uerbo uocandi utamur, qualicet uocatio etiam sit excitatio, non tamen omnis excitatio est uocatio. Unde etiam uerbum uocandi specialius est, quam excitandi; nam illud propriè refertur ad alium, & ita in presenti significat primam Dei excitationem: uerbum autem excitandi non includit illum respectum, & dici potest de quacumque motione ad subsequenter actum, quae ex vi precedentis sit. Et est simile de uerbo operandi; nam homo propriè dicitur imperare sibi ipsi: imperium autem quoddam excitatio est, & in supernaturalibus actibus media prudentia infusa locum habet.

CAPVT VI.

Verum gratia excitans in intellectu sit, & quae sit necessitas, uel munus eius.

Um in superioribus dictum sit initium interioris gratiae ab excitante auxilio desumi, tanquam certum supponimus hanc gratiam esse in intellectu, imò & in illo primitus inchoari, ut satis significauit Conc. Trid. sess. 6. c. 5. docens uocationem fieri tangente Deo cor hominis per Spiritum sancti illuminationem; illuminatio enim interna & spiritalis ad intellectum pertinet, & in illo fieri necesse est, idemque multis aliis testimonijs statim confirmabimus. Præterea est hoc manifestum in primis ex naturali subordinatione potentiarum animae, nam inter eas praecedit intellectus, sine cuius motione non potest uoluntas moueri, nisi ab aliquo extrinseco agente, uel objecto excitetur; ergo prima excitatio necessarid debet in intellectu praecedere. Atque hoc modo explicuit necessitatem hanc gratiae excitantis D. Th. 1. 2. q. 109. art. 2. ad 1. & q. 24. de uerit. art. 14. & 15. Si tamen generaliter haec ratio sumatur, non solum probat necessitatem